

Start with English from the Beginning - Lärohandledning

Engelska för nyanlända

Linda Odén

LH Start with English from the Beginning

Målgruppen för Start with English from the Beginning är nyanlända elever som tidigare inte läst engelska, men också elever som gått i svenska skolan, men av någon anledning haft svårt att nå målen i engelska.

Start with English from the Beginning har mycket bildstöd och en långsam progression. Fokus ligger på nivån motsvarande år 3-6 och därefter kan eleverna, vid behov, arbeta vidare med serien English from the Beginning för att nå behörighet för år 9.

I boken följer vi två tonåringar, Jason och Nadia och deras familjer. Jason bor i London och Nadia i New York. Deras mammor är systrar och Jason och Nadia är alltså kusiner. Texter och övningar rör sig inom ämnesområden som är välbekanta för eleverna. Vardagliga situationer, intressen och aktiviteter behandlas och eleverna får en chans att bygga upp ett grundläggande ordförråd, som är en förutsättning för att lyckas med vidare studier i engelska.

Bokens struktur

Bokens kapitel inleds med en ruta där det som kommer att gås igenom listas. Samma punkter återfinns i slutet som en utvärdering där eleven kan kryssa i stjärna för "kan det bra" pil för "kan det ganska bra" och kryss för "måste öva mer".

Varje kapitel inleds med en Start, som i de första kapitlen är väldigt korta och består av bilder, mer än ord. Dessa följs av en trespaltsordlista, som används genomgående i boken till både bilder och texter. Vi har valt att använda engelska genomgående för instruktioner, men då eleverna troligen har bättre kunskaper i svenska än engelska finns också ordförklaringar på svenska med.

Varje kapitel innehåller två texter, en gul enklare och en lila mer komplex. Låt alla elever arbeta med Start, samt den gula texten och låt alla, eller några, fortsätta med den lila texten. Det beror på hur heterogen gruppen är. Den hörövning som finns i varje kapitel ligger i anslutning till den gula texten, då det är bra om alla elever får möjlighet att träna sin hörförståelse. I slutet av kapitlet finns en skrivuppgift "About me" som kan ses som en sammanfattande uppgift och en kontroll/check av elevens kunskaper.

Grammatikavsnitt presenteras i rutor med rubriken "New info". Dessa är helt på engelska och kan behöva gås igenom med eleverna.

För att kunskaperna ska befästas repeteras ordgrupper och grammatikmoment i flera kapitel. Eleverna har också en möjlighet att befästa ord, fraser och grammatiska moment i webbappen. Den är gratis och finns på liber.se. I den kan eleven lyssna på alla texter, öva på och befästa ord och fraser samt öva på de grammatiska moment som tas upp i de olika kapitlen.

Innehåll

Start with English from the Beginning inleds med ord som eleverna behöver kunna för att prata så mycket engelska som möjligt i klassrummet. Alla ordlistor översätter orden till svenska, men det finns också möjlighet att skriva dem på sitt starkaste språk. Orden på s.4-5 kan med fördel repeteras regelbundet.

1 This is my family

- hälsningsfraser
- ord för familjemedlemmar
- personliga pronomen
- verbet Be
- singular och plural
- siffror från 1-10
- enkla frågor om familjen
- fraser om familjen

2 More about us

- fraser om ålder
- verbet Have
- att tala om saker man tycker om
- ord och fraser om boende

3 My school

- klassrumsord
- substantiv i singular och plural
- skolämnen
- veckodagar
- att skriva och tala om skolan

4 This is my home

- verbet Do
- ord för rum och möbler
- färger
- there is/there are
- att tala om saker man inte tycker om

5 My room

- possessiva pronomen
- att beskriva ett rum
- prepositioner
- bestämd artikel
- regelbundna verb i dåtid

6 Clothes and looks

- adjektiv som beskriver hur någon är och ser ut
- ord för kläder
- ord för kroppsdelar

7 Friends and hobbies

- tala och skriva om var man är från och bor nu
- ord som beskriver en bra vän
- oregelbundna verb
- att skriva och tala om fritidsintressen

8 Family and food

- ord för frukter och grönsaker
- andra matord
- fraser att använda kring matbordet
- verb i nutid och dåtid
- tala och skriva om vad man gör just nu

9 English around the world

- information om några länder där engelska är huvudspråket
- komparation av adjektiv
- verb i futurum

Checklista

Checklista för läraren utifrån kapitelutvärderingar

Name: _____

The student knows ...

	★	→	X
how to say hello or hi.			
words for different family members.			
personal pronouns.			
am, are, is.			
singular and plural.			
the numbers from 1-10.			
how to ask questions about family.			
how to write a text about family.			
how to say how old s/he is.			
how to use have/has.			
how to say what s/he likes.			
how to say where s/he lives.			
classroom words.			
what school subjects are called in English.			
the days of the week.			
how to speak and write about school.			
how to use do/does.			
words for rooms and furniture in a house.			
the colours.			
how to use there is/there are.			
how to say what she/he doesn't like.			
how to describe her/his home.			
how to use possessive pronouns.			
how to describe a room.			
prepositions.			
how to use the definite article.			
how to use regular verbs in the past tense.			
adjectives to describe looks and personalities.			
words for clothes.			
words for body parts.			
how to write and speak about where s/he's from and where s/he lives right now.			
words to describe a good friend.			
irregular verbs.			
how to write and speak about her/his spare time.			
words for fruits and vegetables.			
other words that have to do with food.			
phrases to use when having a meal.			
how to talk and write about what s/he is doing right now.			
information about different countries where English is the main language.			
how to compare adjectives.			
verbs in the future tense.			

Kunskapskraven för åk 6

Checklista för läraren utifrån kunskapskraven för E i åk 6. Start with English from the Beginning fokuserar visserligen på kunskaper motsvarande åk 3-5, men det är bra att som lärare redan från början fokusera på de mål eleverna ska nå i åk 6.

Name: _____

Eleven ...

	★	→	✗
lyssnar samt förstår och tolkar det mest väsentliga av innehållet i tydligt talat, enkelt språk i lugnt tempo om vardagliga och välbekanta ämnen.			
läser samt förstår och tolkar det mest väsentliga av innehållet i enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen.			
väljer enkel information från ett avgränsat urval av muntliga och skriftliga källor samt använder på ett delvis relevant sätt det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.			
formulerar sig i muntliga framställningar av olika slag enkelt och begripligt med fraser och meningar.			
formulerar sig i skriftliga framställningar av olika slag enkelt och begripligt med fraser och meningar.			
uttrycker sig i interaktion enkelt och begripligt med ord, fraser och meningar.			
använder strategier som i någon mån underlättar och förbättrar interaktionen.			
kommenterar på ett enkelt sätt, på engelska, förhållanden i olika sammanhang och områden där språket används.			

★ Klarar kunskapskravet för betyget E.

→ På väg att klara kunskapskravet för betyget E.

✗ Klarar inte kunskapskravet för betyget E.

Att undervisa nyanlända elever i engelska

Mycket fokus gällande nyanlända elever läggs, helt naturligt, på svenskan och hur svenska språket ska utvecklas i alla ämnen. Ämnet engelska diskuteras däremot sällan. Det finns en massa åsikter kring hur ämnet ska introduceras, mer eller mindre underbyggda. Ofta hörs röster för att vänta med engelskan och då elever kan få dispens för att söka till gymnasieskolan utan betyg i engelska är det egentligen inte så märkligt.

Från och med hösten 2011 har en elev som på grund av speciella personliga förhållanden inte har haft möjlighet att delta i undervisning i engelska under en betydande del av sin tid i grundskolan eller motsvarande ändå möjlighet att anses behörig till ett nationellt program. Eleven ska också bedömas ha förutsättningar att klara studierna på det sökta programmet.

Eleven ska i gymnasieskolan erbjudas undervisning i engelska på grundskolenivå utöver de kurser som ingår i programmet. Fortfarande behövs alltså de ordinarie kurserna för att eleven som fått dispens ska kunna få en gymnasieexamen. Är gymnasieskolan redo att ta emot elever som inte läst engelska alls? Kommer de då att kunna klara studierna på det sökta programmet?

Mer om detta går att läsa i Skolverkets publikation *Med dispens för engelska*. Där framgår att dispens ska ges restriktivt, vilket också innebär att en prioriterad timplan, som medger att eleven väntar med studier i engelska kan utgöra ett hinder för elevens framtida möjligheter till högre studier.

Engelskan behövs för att kunna utbilda sig i Sverige. Det är också ett internationellt språk och i tider av avvisningar är det ett språk som kan hjälpa eleverna i framtiden, oavsett var de befinner sig. Att behärska det engelska språket kan därför ses som en rättighet. Visst går det att komma in på gymnasiet utan engelska men det ska gå att komma ut med en examen också. Eleverna behöver stöttning i sin språkutveckling, annars kommer de inte att lära sig engelska.

Att vara nyanländ och ständigt befinna sig i en språklig miljö med mer eller mindre okända språk är inte enkelt. Det blir lätt så att vi tänker att eleverna ska "slippa" engelska, för att de inte ska "blanda ihop språken". Men som Monica Axelsson skriver i "Nyanländas möte med skolans ämnen i ett språkdidaktiskt perspektiv" i boken *Nyanlända och lärande* Nihad Bunar (red), Natur och Kultur 2015, finns det också ett annat perspektiv:

"Nyanlända elever som saknar färdighet i engelska måste komma ikapp och lära sig engelska parallellt med att de utvecklar svenskan."

Specifika utmaningar för målgruppen

En stor skillnad mellan en elev som är uppvuxen i t.ex. Afghanistan eller Eritrea och en som är uppvuxen i Sverige, eller för den delen i något annat land i väst, är den kulturella och språkliga kontext eleverna vuxit upp i. Många svenska elever med grunda kunskaper i engelska lever ändå i en kulturell värld där engelskan dominerar. Bland nyanlända elever är det inte sällan istället persisk eller eritreansk musik som gäller och ofta indiska filmer. De hör och läser inte alls lika mycket engelska och det blir därför snarare likt ett främmande språk, än det andraspråk som engelska på många sätt är för svenska elever.

Är eleverna nära ett betyg för år 9 i engelska, eller i alla fall så duktiga att det går att kommunicera "på riktigt" finns ingen anledning att blanda in svenskan. Det är dock inte de elever som är den största utmaningen och inte heller den elevgrupp som *Start with English from the Beginning* vänder sig till.

Som det påpekas i *Med dispens för engelska* är nyanlända elevers kunskaper i engelska ofta ojämna, dvs partiella. Vissa kan vara duktiga muntligt, men ha stora brister. Andra kan ha fått en formell undervisning i engelska som fokuserar på grammatik, översättning och utantillärning. De behöver då lära sig att använda sin engelska praktiskt.

Translanguaging eller korsspråkande

När nyordslistan från 2016 kom fanns ordet korsspråkande med. Ordet är en svensk term för engelskans translanguaging, som bland annat går att läsa om i Ofelia Gracia och Li Weis bok *Translanguaging: Flerspråkighet som resurs för lärande*, som kommer ut på svenska våren 2017. Utgångspunkten för korsspråkande är att medvetet använda alla de språk som eleverna har kunskaper i och använda dem som en resurs i klassrummet. Det betyder att inget språk ska förbjudas, trots att målet självklart är att eleverna ska lära sig engelska.

Om eleverna är nybörjare på både svenska och engelska kan det vara en fördel att använda både svenska och engelska som undervisningsspråk, även om målspråket under engelsklektionerna självklart ska vara engelska liksom den slutgiltiga produkten som ska bedömas. Translanguaging och engelskundervisning är ingenting som forskats på ska erkännas, men tanken att flerspråkighet är en resurs bör genomsyra även engelskundervisningen. Eleverna får då en chans att utveckla såväl sin svenska, som sin engelska under engelsklektionerna.

Flerspråkighet

Boken *Tredjespråksinlärning* av Camilla Bardel, Ylva Falk, Christina Lindqvist (red) Studentlitteratur, 2016 handlar om inlärning av ett tredje språk, vilket engelska är för många nyanlända. Detta är ett ganska nytt forskningsfält i Sverige. Tidigare har alla andra språk än modersmålet kallats andraspråk, nu vill man göra skillnad på de olika språk människor lär sig.

De elever som kommer till Sverige talar minst ett språk, ofta fler. I boken *Tredjespråksinläring*, skriver Björn Hammarberg om flerspråkighet och tredjespråksinläring och lyfter fram den språknorm som är den dominerande i Sverige, att vi har ett modersmål, därefter lär vi oss engelska som kan räknas som andraspråk (L2) och sedan möjligen ett modernt språk i år 6 eller 7 (L3). Ett språk i taget med andra ord.

Hammarberg påpekar dock att flerspråkighet kan utvecklas på många olika sätt, inte bara på det kronologiska sätt vi är vana vid. Flera språk kan läras simultant, vilket inte bara behöver handla om att små barn lär sig sina båda föräldrars språk simultant. Att ha två interimsspråk (inlärspråk) behöver inte vara negativt, tvärtom. Överfört till undervisning skulle det alltså gå utmärkt att nyanlända elever lär sig svenska och engelska simultant.

Hammarberg för också ett intressant resonemang kring vilka språk som aktiveras samtidigt och hur struktur i olika språk kan påverka varandra. Det handlar inte bara om att L1, modersmålet påverkar andra språk som inläraren möter senare, utan även L2 och L3 kan påverka varandra. Svenska och engelska har många likheter, vilket gör att det går att dra slutsatsen att dessa två språk har en positiv inverkan på varandra. De flesta nyanlända elevers modersmål ligger längre ifrån engelskan. Det kan därför bli så att det snarare är L2 och L3 som befruktar varandra.

Det viktiga är självklart att se att tidigare språkkunskaper är en fördel när nya språk ska erövrats. Det ger en ökad jämförelsekunskap och denna kunskap är viktig att använda i klassrummet. Engelskundervisningen blir kontrastiv och eleverna blir då inte bara lite för gamla elever med väldigt mycket för dåliga kunskaper i engelska, utan elever som kan många språk och nu ska lära sig ännu ett.

Att skapa undervisningsgrupper

”Men alla elever arbetar ju mot målen i år 9, då måste de väl kunna gå i samma grupp?”

Så kan det låta i alla fall när det handlar om elever på Språkintröduktion och jag kan tänka mig att det är samma sak på högstadiet.

Många elever i Sverige börjar med engelska redan på lågstadiet. Det betyder att eleverna då de går i fyran och femman redan har riktigt goda kunskaper i engelska. Ingen skulle trots detta föreslå att de skulle dela klassrum och engelsklärare med någon som går i år 9. Ändå ses det okej att sätta nybörjare i engelska i samma grupp som elever som läst engelska i många år och befinner sig på en helt annan nivå, av den enda anledning att de råkar vara lika gamla. Då har man helt glömt bort Vygotskys teori om den proximala utvecklingszonen. Undervisning som är för svår, eller för den delen för lätt, utvecklar inte elevens kunskaper. Istället behöver elevs mötas på den nivå den befinner sig, för att sedan kunna utvecklas. Alla må arbeta mot målen i år 6 eller år 9, men de börjar utan tvekan olika långt från det, även om de kanske är lika gamla.

Att för denna elevkategori säga att undervisningen ska ske helt på engelska blir onödigt svårt. Om jag som lärare inte behärskar deras modersmål blir det nästan omöjligt. Att undvika svenska av rädsla för att de ska "blanda ihop" är samma argument som förut användes om barn som talade fler språk i hemmet eller svenskundervisning där modersmålet är förbjudet. Inte heller behöver vi se det som att eleverna "tar en omväg" om vi använder även svenska som undervisningsspråk.

Den största utmaningen för många i den här elevkategorin är att det inte kan gå för långsamt. Tanken då vi började ta fram materialet Start with English from the Beginning var att den skulle gå långsammare fram än vad som är vanligt i läroböcker för den åldern eleverna har. Detta för att grunden ska vara stabil, innan eleverna går vidare mot kunskapskraven för år 9. Vi har därför valt att fokusera på de kunskaper som elever ska ha i slutet av år 6. På ett sätt är det dock en större utmaning att undervisa de elever som kan en del engelska, men som har stora brister, än de som är rena nybörjare. De upplever själva att de kan massor, men det märks snart att de har ett väldigt begränsat ordförråd och att läsförståelse är riktigt svårt. En diskussion om vad det betyder att kunna engelska behövs ofta. Att det innebär att kunna uttala, stava och använda ord. En utmaning är att säkerställa den språkliga grunden, utan att för den del knäcka eleverna och indirekt säga att de inte kan någonting. Många har ett passivt ordförråd som är ganska stort, men de kan inte använda det aktivt. Det är också vanligt att eleverna upplever att de kunde engelska tidigare, men att språket nu "försvunnit". Detta kan leda till en stor frustration. Att undervisa nyanlända i engelska handlar om att lyfta, men samtidigt bromsa. I Start with English from the Beginning försöker vi kombinera grund och utmaning.

Stöttning, ordkunskap och gemensamt skrivande

Som nybörjare är det viktigt att bygga upp ett ordförråd, men också användbara fraser. Start with English from the Beginning fokuserar mycket på just ordgrupper och tanken att ett gott ordförråd är en förutsättning för fortsatta studier. Eleverna kan öva mer på orden i webbappen till boken. Att kunna enstaka ord räcker självklart inte. Det är viktigt att diskutera vad det betyder att verkligen kunna ett ord. Att de måste kunna förstå, stava, uttala, men också använda dem i en mening.

Ett sätt att stötta eleverna är att tillsammans samla användbara fraser. Ställ en fråga till klassen, t.ex. What did you do this weekend? Låt de elever som vill berätta först och skriv upp alla meningar på tavlan, t.ex. I met my friends. De elever som är totala nybörjare kan då delta genom att "låna" hela meningar eller delar av dem. De vänjer sig då vid att tala inför klassen och uppmuntras att använda den engelska de kan. I just den här frågan tränas dessutom verbformer på ett naturligt sätt.

På samma sätt kan klassen tillsammans bygga upp en text. Det kan till exempel vara en text om Jason eller Nadia. Skriv på din dator, använd

projektor och låt eleverna se det du skriver. Självklart går det att använda en whiteboard också.

Använd t.ex. bilden på s.6 av Jasons familj. Be eleverna berätta vad de ser på bilden. Stötta med frågor, t.ex. How many people are there in Jason's family?

Texten byggs gemensamt, t.ex.

This is Jason's family. There are five people in his family. They have a dog.

Genom stöttande frågor kan texten byggas ut.

This is Jason's family. There are five people in his family. Jason, his sister Molly, his mum Lily, his father Theo and his grandfather Ben. They have a dog. The dog is called Rocky.

Och kanske kan ännu fler detaljer läggas till om personernas utseende. Be eleverna titta på bilden och därefter komma med förslag på hur texten kan utvecklas. Ge dem gärna teman, t.ex. kläder.

This is Jason's family. There are five people in his family. Jason, his sister Molly, his mum Lily, his father Theo and his grandfather Ben. His sister is wearing a red t-shirt and blue trousers. His father is wearing a white shirt. His mother is wearing a green cardigan and a blue blouse. They have a dog. The dog is called Rocky.

Genom att stötta eleverna och skriva tillsammans får de fraser att använda när de skriver sina egna texter. Ett annat sätt är att ge dem halva meningar, så att de kan fortsätta dem och på så sätt skapa en enkel text. Dessa kan också användas muntligt. Låt t.ex. eleverna beskriva bilden ni just skrivit om.

Konversationskortet, som finns att ladda ner på liber.se, är till för att stötta eleverna i sin muntliga förmåga. Låt eleverna arbeta i par eller mindre grupper genom att dra ett kort med frågor kopplade till ett kapitel.